

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1088341/6

בבית הדין הרבני תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב אבירן יצחק הלוי – אב"ד, הרב רפאל י' בן שמעון, הרב מאיר כהנא

התובע: פלוני

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שירה לבני קינן)

הנדון: שוויון לחלוקה של עסק שנטען להכנסות ממנו ב'שחור', חלוקת אחריות לחובות ולהפסדים

פסק דין

בפני בית הדין תביעה לחלוקת הרכוש.

הצדדים נישאו באלול תשע"ג (אוגוסט 13) והתגרשו ביום ב' באלול תשע"ז (24.8.17). ביום ט"ו באלול תשע"ז (18.9.16) הגיש הבעל תביעת גירושין, וכרך אליה תביעה לחלוקת הרכוש. בהסכם הגירושין אשר קיבל תוקף פסק דין בבית הדין ביום כ"ג בתמוז תשע"ז (17.7.17) נקבע כי אין בסידור הגט משום ויתור על זכויות הצדדים בשאר העניינים שביניהם.

בהחלטת בית הדין מיום י"ח בכסלו תשע"ז (18.12.16) נקבע מועד הקרע בהסכמת הצדדים ליום כ"ג באייר תשע"ז (31.5.16). בהתאם מינה בית הדין רואה חשבון לאמוד את שווי העסק ולערוך איזון משאבים בין הצדדים. חוות דעת רואה החשבון הוגשה ביום י"ד באייר תשע"ז (10.5.17), ותשובותיו לשאלות ההבהרה הוגשו ביום י"ז בסיוון תשע"ז (11.6.17).

מעיון בסיכומי הצדדים עולה כי נותרו שבע נקודות מחלוקת בין הצדדים, להכרעת בית הדין:

1. שווי העסק [...] וסכום האיזון הנדרש בגינו:

ראשית נציין כי אין מחלוקת שבתקופת השיתוף העסק היה שייך לשני הצדדים ושבמסגרת פסק דין זה יעבור העסק לבעלותה המלאה של הנתבעת. עוד יש לציין שמכוח החלטת בית הדין מיום י"ח בכסלו תשע"ז (18.12.16) מפעילה הנתבעת בלבד את העסק.

רואה החשבון העריך את שווי העסק כשילי, בסך 97,870 ש"ח בחובה. לפיכך לדעתו על התובע לשלם לנתבעת סך 48,935 ש"ח בשל לקיחת העסק לאחריותה על חובותיו.

עמדת הנתבעת היא כי יש לקבל את חוות דעת המומחה כלשונה. לדעת התובע יש להביא בחשבון את אחריותה של הנתבעת ליצירת החובות בתקופה שניהלה את העסק לבדה עוד טרם מועד הקרע. עוד הוא טוען כי יש לקחת בחשבון את ההכנסות הבלתי-רשומות (=ההכנסות 'בשחור') של העסק בהתאם לדברי הנתבעת עצמה בפרוטוקול הדיון. לטענתו אם נחשב את התקופה שלאחר מועד הקרע, תוך שימוש בנתון שהזכירה הנתבעת עצמה, כ-700 ש"ח 'שחור' בכל יום עבודה, נגיע ל-148,750 ש"ח שהנתבעת חייבת לו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

2. רכב שהיה שייך לצדדים אך היה משועבד לחברת המימון אשר נתנה לצדדים את ההלוואה:

עקב הפסקת התשלום על ידי הצדדים, מומש השעבוד לאחר מועד הקרע, והרכב נמכר על ידי כונס נכסים. לטענת התובע הסכום שהתקבל ממכירת הרכב לא הספיק לכיסוי ההלוואה, והוא חויב בתשלום היתרה. לפיכך הוא תובע מן הנתבעת את מחצית היתרה בסך 6,350 ש"ח.

הנתבעת טוענת כי יש לבחון את שווי הרכב במועד הקרע בלבד. מימוש השעבור התרחש לאחר מועד הקרע, ועל כן הוא באחריות התובע בלבד. הנתבעת טוענת גם שהתנהלות התובע היא שהביאה לתפיסת הרכב ולמימוש השעבוד. בנוסף, הואיל והתובע לא העביר את מסמכי ההלוואה לידי רואה החשבון, יש לחייב את התובע, לטענתה, בתשלום מחצית שווי הרכב, ללא התייחסות להלוואה.

בהערכת רואה החשבון אשר ניתנה, כאמור, ללא התייחסות להלוואה ולשעבוד הוערך הרכב בשווי של 111,200 ש"ח.

3. כספים שנפדו מקרנות:

לטענת התובע, הנתבעת פדתה כספים שאינם נזילים מקרנות בנות-איוון, וכך למעשה העלימה חלק מן הכספים שדינם להיחלק בין הצדדים.

לדברי התובע מדובר בסכום של כ-50,000 ש"ח. הנתבעת הודתה בדיון שהיא אכן פדתה כספים שאינם נזילים בסכום של 35,000–40,000 ש"ח, תוך שהיא משלמת את העמלה הגבוהה הכרוכה בפדיון טרם המועד. היא אף ציינה שהיא נאלצה להפסיד 35% מערך הקרן. לטענתה הכסף הוכנס לעסק, שכן בלעדיו ספק אם אפשר היה להמשיך להפעיל את העסק. בסיכומים טענה באת כוח הנתבעת שמרשתה משכה את הכספים לאחר מועד הקרע, בשעה שהיו כבר נזילים. לפיכך, לטענתה, הכספים כבר אוזנו במסגרת חוות דעת רואה החשבון כי במועד הקרע הן היו עדיין בקרנות.

4. שלושה קטנועים הרשומים על שם התובע, ונמצאים בידי הנתבעת:

הקטנועים הוגדרו בהחלטת בית הדין כחלק מן העסק, אך לא ניתן להעבירם לבעלות הנתבעת מכיוון שהם מעוקלים, בשל חובות של התובע מלפני הנישואין. רואה החשבון העריך את שוויים ב-23,700. עתה מבקש כל צד לחייב את הצד שכנגד בתשלום מחציתם.

5. דמי מכירת תכולה הדירה:

הנתבעת מכרה את תכולת הדירה ב-17,000 ש"ח. לטענת התובע יש לחייבה לשלם לו את מחצית התמורה בסך 8,500 ש"ח. לטענת הנתבעת היא השתמשה בכסף לצורכי הקטינים, בשל אי תשלום מזונות הקטינים, שבהם חויב התובע בבית המשפט רק בתקופה מאוחרת יותר, ועל כן בתקופה זו נותרו הקטינים ללא מזונות, לטענתה. עוד טענה באת כוח הנתבעת כי התשלומים בגין מוצרים אלו ירדו מן החשבון העסקי גם לאחר מועד הקרע, ועל כן אם היא תחויב לשלם לתובע את מחציתם, נמצא שהיא משלמת פעמיים. בנוסף טענה באת כוח הנתבעת בסיכומיה כי כנגד סכום זה נטל התובע מצלמה יקרת ערך וכי הנתבעת השתמשה בכסף לכיסוי החובות שנותרו בדירה ששכרו הצדדים טרם הפירוד.

6. עלות תאונה ופסק דין שניתן בעקבותיה:

לאחר הגשת הסיכומים חויב העסק בפסק דין של בית משפט השלום בכפר סבא בתשלום נזק בתוספת הוצאות משפט בסך 12,989 ש"ח, בגין תאונה שביצע עובד של העסק, בתקופת השיתוף.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לטענת הנתבעת יש לאזן חוב זה, ולחייב את התובע במחציתו, כחלק מהערכת שווי העסק. לטענת התובע, הואיל ופסק דין זה ניתן רק לאחר מועד הקרע, והואיל והנתבעת לא עדכנה את רואה החשבון בדבר קיומה של התביעה התלויה ועומדת, אין מקום לחייב את התובע בחוב זה.

יצוין כי בית הדין ביקש מרואה החשבון להתייחס לשאלה, עד כמה ירד ערך העסק במועד הקרע בשל התביעה התלויה ועומדת טרם מתן פסק דין. רואה החשבון השיב שהואיל ומדובר בתביעה שרבים היו סיכוייה להתקבל, יש לראות את כל הסכום שנקבע בפסק הדין כיורד משווי העסק במועד הקרע.

7. החזר מס שהצדדים היו זכאים לו בגין שנת המס 2016, בסך 13,212 :

בפועל הועבר הסכום כולו לחשבון כינוס הנכסים של התובע. לטענת הנתבעת, יש לחייב את התובע להשיב לה את מחצית סכום החזר השייכת לה. התובע טוען כי מדובר בכספים השייכים לו.

הכרעת הדין בעניינים השונים

א. **בעניין שווי העסק**, בית הדין מאמץ את חוות דעת המומחה ונותן לה תוקף פסק דין.

ייתכן שהיו הכנסות שאינן רשומות, אך הדבר לא הוכח ואי אפשר לקבוע שווי עסק על פי טענות כאלה. גם רוכש אפשרי של העסק לא היה מסכים לקנות את העסק לפי סיפורי הכנסות שחורות של המוכר. אכן, הנתבעת הודתה שהיו תקופות שבהן פעלו הצדדים בשיתוף פעולה והעלימו הכנסות. אך בתוך אותו דיון הבהירה את דבריה, שמדובר בתקופות מסוימות, ולא בדרך התנהלות קבועה לכל אורך שנות קיומו של העסק. יתר על כן, יש להניח שבתקופה שבה היו הצדדים במתח ביניהם, הופעל העסק בזהירות רבה יותר.

כך או כך, **מי שמפעיל עסק תוך שהוא מעלים הכנסות, באופן שאינו הולם את הוראות החוק**, את דיני התורה ואת המוסר החברתי הפשוט, אין לו להלין אלא על עצמו. הרי זה ממש כדברי הגמרא (בבא קמא נ, ב): "מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך?" הנה היום על פי טענת התובע, הוא מוצא עצמו נתקל במכשול שהוא עצמו הציב, כשהציג לרשויות מצג שווא של עסק כושל.

לפיכך על התובע לשלם לנתבעת סך 48,935 ש"ח מכוח סעיף זה.

ב. **בעניין המכוננית**, בית הדין מקבל את עמדת התובע כי יש להביא בחשבון את ההלוואה אף שמסמכיה לא הוגשו אל רואה החשבון. בית הדין מייחס לשני הצדדים רשלנות שווה בהגעתם למצב של מכירת הרכב על ידי כונס נכסים כחלק מגביית ההלוואה. במאמץ קטן יכלו הצדדים להגיע להבנות לצורך מזעור נזקי הסכסוך ביניהם, למכור בעצמם את הרכב לצד ג' או להמשיך לתחזק אותו יחדיו. אך הם העדיפו להתעלם מהבעיה, והרכב נתפס. לפיכך שני הצדדים יישאו בנזק שנגרם להם. בית הדין מקבל את התביעה ומחייב את הנתבעת לשלם לתובע סך 6,350 ש"ח בגין סעיף זה.

ג. בית הדין מקבל את טענת התובע בדבר משיכת כספים מכספי ביטוח שהיו על שם הנתבעת. זאת על פי הודאתה בדיון ביום כ"ו בתשרי תשע"ח (16.10.17).

אין זה מתקבל על הדעת שמדובר באותם כספים שמשכה הנתבעת מן הקופות ב[...] אחרי מועד הקרע, שכן כספים אלו כבר היו נזילים, ולא ייתכן שהנתבעת חויבה בגין פדייתם בעלות של 35% מן הסכום שבקרן. נראה אפוא שמדובר באירוע נוסף של משיכת כספים בשל תחילת הסכסוך. לפיכך בית הדין מחייב את הנתבעת בתשלום 20,000 ש"ח לידי התובע בגין סעיף זה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יש להצטער שהנתבעת לא הביאה מסמכים המאמתים או שוללים טענה זו, וניסתה להציג לבית הדין כאילו מדובר במשיכת הכספים מ[...] לאחר מועד הקרע.

ד. באשר לאופנועים הרשומים על שם התובע, אשר בהחלטת בית הדין מיום י"ח בכסלו תשע"ז (18.12.16) נקבע כי הנתבעת תפעיל אותם כחלק מן העסק הנ"ל:

ראוי היה כי האופנועים יועברו לבעלותה של הנתבעת כחלק מאיזון משאבי הצדדים או שהיא תמכור אותם לצד ג'. אולם מכיוון שמוטלים עליהם עיקולים בשל חובותיו הקודמים של התובע נראה כי לא תהיה אפשרות לפעול בדרך זו. לפיכך נראה כי על התובע יהיה לטפל בהם בפועל – אם בהעברתם לידי כונס הנכסים לצורך מימוש העיקול, ואם במכירתם לצד ג' בתיאום עם כונס הנכסים. כך או כך נראה כי יקשה לקבל תמורתם בפועל יותר משני שלישים משויים. לפיכך בית הדין מורה לנתבעת לאפשר לתובע או למי מטעמו לקחת את האופנועים לרשותו. בתמורה ישלם התובע לנתבעת סכום של 7,900 ש"ח, השווה לשליש ממחיר האופנועים.

סכום זה נקבע בדרך של 'דין כעין פשרה' כאמור בשולחן ערוך (חושן משפט סימן יב סעיף ה).

יצוין כי חוות דעת רואה החשבון נקבע כי בשל מצבם המשפטי של האופנועים, שווים לעניין העסק הוא אפס. עתה משאנו מפרידים אותם מן העסק ומממשים אותם כנכס עצמאי, ראינו לנכון לשערם באופן זה. יצוין כי גם במקרה זה אין אנו מייחסים את ההגעה למצב עגום זה דווקא לצד אחד. שני הצדדים התרשלו בטיפול בסוגיית האופנועים ונמנעו מלפעול בתיאום למכירתם עם פרוץ הסכסוך, או להפעלתם תוך חידוש רישיונותיהם. לפיכך שני הצדדים נושאים בפגיעה בערכם.

ה. בעניין כספי תמורת התכולה, בית הדין מקבל את התביעה באופן חלקי ומחייב את הנתבעת לשלם לתובע סך 4,250 ש"ח בדרך של 'דין כעין פשרה'.

השימוש בכספי התמורה לצורכי הילדים, ללא תיאום בין הצדדים, אינו יכול לפטור אוטומטית את הנתבעת מלתת לתובע את חלקו בתמורה. גם הטענה בדבר התשלומים מן החשבון העסקי צריכה הייתה להיות מגובה במסמכים מתאימים. הטענה בעניין המצלמה הועלתה בשלב הסיכומים בלבד ולא גובתה באסמכתה כלשהי.

עם זאת, בית הדין היה ער למתח האישי והכלכלי שהיה בין הצדדים בתקופה המדוברת, בית הדין התרשם שיש סבירות שהכסף שימש לפחות בחלקו לצורכי הקטינים. קשה היום לעקוב אחר כל שקל שהתקבל ממכירה זו, ועל כן נכנס סעיף זה אל הגדרת דברים שלא ניתן להוכיח אותם בטענות ובראיות, שעליהם נאמר בשולחן ערוך (חושן משפט סימן יב סעיף ה) שעל בית הדין לפסוק בהם בדרך של 'דין כעין פשרה'. בהתחשב באמור לעיל בית הדין רואה לנכון לפשר בסעיף זה בשיעור של מחצית התמורה.

ו. בעניין החוב המוטל על העסק כתוצאה של התאונה, רואה בית הדין לנכון לפעול בדרך של 'דין כעין פשרה'. חוות דעת רואה החשבון המתייחסת אל החוב כולו כמשותף בשל היות התביעה בעלת "סיכוי גבוה שתתקבל" אינה פשוטה בעיני בית הדין. בסופו של דבר בחלוקה במועד הקרע עסקינן, וייתכן שממועד הקרע ועד מתן פסק הדין אפשר היה לפנות אל התובעים ולהגיע איתם לפשרה על תשלום חלקי כזה או אחר, ללא המתנה ממושכת לפסק הדין של בית המשפט. כך אפשר היה לחסוך גם את החיוב בהוצאות המשפט. הבחירה להניח לדברים כפי שהם על אף הסיכוי הגבוה שהתביעה תתקבל הייתה בחירה של הנתבעת שקיבלה את העסק לידיה יותר משנה לפני מתן פסק הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עם זאת יש להביא בחשבון ששני הצדדים לא הציגו בפני רואה החשבון בעת עריכת חוות הדעת את דבר קיומה של התאונה, ועל כן שניהם אחראים לקושי בביצוע הערכה למפרע, כאשר יש בידינו כבר פסק דין.

לפיכך בית הדין מחלק את האחריות בין הצדדים כך: חלק בשיעור של 90% מן החיוב יוגדר כמשותף, וחלק בשיעור של 10% יוטל על הנתבעת בלבד. בפועל ישלם התובע לנתבעת סכום השווה ל-45% מן החיוב, דהיינו 5,845 ש"ח.

ז. בעניין החזר המס, בית הדין מקבל את עמדת הנתבעת כי יש לחייב את התובע במחצית ההחזר ממס הכנסה בגין שנת 2016.

יצוין כי במסמך ההחזר מצוינים שמות שני הצדדים כבעלי התיק במס הכנסה. לפיכך בגין סעיף זה בית הדין מחייב את התובע לשלם לנתבעת סך 6,606 ש"ח.

ח. נוסף על כל האמור לעיל, בית הדין נותן תוקף פסק דין לסעיפים 1–2 בחוות דעת רואה החשבון הנ"ל, אשר עליהם לא נתקבלו הערות כלשהן מן הצדדים.

התובע העיר אומנם כי יש לקזז את הכספים שפדתה הנתבעת (כנזכר בסעיף ג לעיל) מן הסכום שהתובע מחויב בו מכוח סעיף זה. אך עם מתן פסק דין זה, מתבצע הקיזוז מתוך פסק הדין בכללו, ואין לקשור אותו דווקא לסעיף זה.

1. לפיכך בגין סעיף 1, העוסק בכספים הנזילים במועד הקרע, בית הדין מחייב את הנתבעת לשלם לתובע סך 4,002 ש"ח.

2. בגין סעיף 2 בית הדין מורה לתובע להודיע לבית הדין בתוך ארבעה עשר יום, אם הוא מעדיף לאזן מיידית גם את הכספים שאינם נזילים, או שבית הדין יחתום על פסיקתא לחלוקת כספי חיסכון פנסיוני בשיעורים הנזכרים בחוות דעת רואה החשבון. לאחר מכן ייתן בית הדין פסק דין בהתאם.

פסק דין – מסקנות ומתן הוראות

1. בית הדין מחייב את התובע לשלם לנתבעת סך 34,686 ש"ח בתוך שישים יום מחתימת פסק דין זה. זאת מכוח האמור בסעיפים א–ח לעיל.

2. הנתבעת תאפשר לתובע או לכל גורם מטעמו לקחת את האופנועים בתוך שלושים יום, כאמור בסעיף ד לעיל. ימי הפגרה יעלו למניין הימים.

3. התובע יודיע לבית הדין בתוך ארבעה עשר יום באיזו דרך הוא מבקש לממש את חלוקת הכספים שאינם נזילים, כאמור בסעיף ח לעיל. לאחר מכן ייתן פסק דין משלים לעניין זה בלבד.

4. התיק יישאר פתוח למשך שלושים יום לצורך ביצוע סעיף 3. בהעדר פנייה ייסגר לאחר מכן.

5. מותר לפרסם פסק דין זה לאחר השמטת פרטים מזהים של הצדדים ושל העסק.

ניתן ביום כ' במרחשוון התשע"ט (29.10.2018).

הרב מאיר כהנא

הרב רפאל י' בן שמעון

הרב אבירן יצחק הלוי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה